

CARTOMANCY: DE TOEKOMST VOORSPELLEN AAN DE HAND VAN KAARTEN

Yvienne Hoorne - Voorbeeld van een Lenormand Grand Tableau Spread (alle 36 Lenormand kaarten)

"Kaartleggen is voor mij iets als een puzzel, iets wat je moet ontrafelen, waarbij je verbanden moet leggen. Iedereen kan in principe een dek kaarten kopen en via de omschrijvingen al heel wat te weten komen over zichzelf. Maar wanneer je dieper in de symboliek van de kaarten duikt, zal je zien dat er veel meer mogelijk is" - Kaartlegster Yvienne

Mensen zijn in de loop van de geschiedenis altijd al gefascineerd geweest voor wat de toekomst in petto heeft. Waarzeggerij, de edele kunst van het voorspellen van gebeurtenissen en het verkrijgen van inzichten via bovennatuurlijke middelen, heeft door de eeuwen heen vele gedaanten aangenomen. Cartomancy/cartomantie, waarzeggerij of voorspelling aan de hand van kaarten, is hier een van.

Cartomantie is de kunst van waarzeggerij met behulp van een kaartspel. Deze praktijk omvat verschillende systemen en technieken, waaronder het gebruik van gewone speelkaarten, *Lenormand kaarten*, *Tarotkaarten*, *Zigeunerkaarten* en meer recent *orakelkaarten*. Elk van deze methoden heeft zijn eigen geschiedenis, symboliek en toepassingen, maar ze delen allemaal het gemeenschappelijke doel om inzicht te bieden in het leven en de toekomst.

Door de eeuwen heen hebben mensen zich tot de kaarten gewend voor **antwoorden, inspiratie en een dieper begrip van zichzelf en hun leven**. Cartomantie ontstond in de 14e eeuw, kort na de introductie van speelkaarten in Europa. De kaarten werden aanvankelijk gebruikt voor spel en vermaak, maar al snel begonnen mensen hun symboliek te interpreteren voor waarzeggerij. Of je nu op zoek bent naar concrete antwoorden of spirituele wijsheid, kaartleggen kan een waardevol instrument zijn op je reis.

Praktijken en tradities

In België zijn er verschillende tradities en methoden van kaartleggen die van generatie op generatie worden doorgegeven. Veel gezinnen hebben hun eigen unieke **kaartlegtradities en -technieken**, die vaak geheim worden gehouden en alleen aan vertrouwde familieleden worden doorgegeven. Daarnaast zijn er ook professionele kaartlezers en spirituele centra die openbare lezingen en workshops aanbieden, waardoor de kennis en vaardigheden van kaartleggen worden gedeeld en verspreid.

Kaartlegster Yvienne: "Ikzelf kwam in contact met kaartleggen via een vriendin toen ik ongeveer 16 jaar oud was. Sindsdien is het een ware passie geweest, al dan niet afgewisseld met periodes waarin ik me niet actief bezighield met kaartleggen. De laatste 5 jaar is hier echter

verandering in gekomen en ben ik professioneel gestart als kaartlegster. Ik heb ook een aantal online cursussen gevolgd die me zeker hebben geholpen om opnieuw diep in de kaarten te duiken.”

“Hoewel velen denken dat Tarot bedoeld is om de toekomst te voorspellen, gaat het gebruik van deze kaarten om veel meer dan dat. Een van de meest krachtige manieren om Tarot te benaderen, is door de kaarten te gebruiken als een middel om je intuïtie en innerlijke wijsheid aan te boren. De beelden op de kaarten openen een directe poort naar je onderbewustzijn en brengen je in contact met je diepste intuïtie.”

Vanuit deze plek van innerlijke kracht en wijsheid kan je ontdekken hoe je nu positieve veranderingen kan aanbrengen, zodat je in de toekomst je doelen en je dromen kan manifesteren.

Kaartleggen

Bij het kaartleggen stel je eerst een **duidelijke vraag**. Hoe concreter de vraag, hoe concreter ook het antwoord dat je kan verwachten. Kaartleggers werken op verschillende manieren, afhankelijk van de eigen voorkeur. Sommige mensen laten niemand aan hun kaarten komen, anderen spreiden de kaarten in een waaier voor de vrager neer en laten deze zelf de kaarten kiezen. Er bestaat geen 'verplicht te volgen protocol' hierrond.

De kaarten worden eerst **goed geschud**. Sommige kaartleggers leggen alle kaarten met de tekening naar beneden op tafel, schuiven ze door elkaar en voegen ze daarna weer samen, omdat ze werken volgens de **'omgekeerd' methode**. Dan werk je niet alleen met de normale betekenis van de kaarten, maar je leest de kaarten ook ondersteboven, waardoor ze een nieuwe betekenis krijgen. Ook dit is een persoonlijke keuze van kaartleggers. Vervolgens legt de kaartlegster de kaarten in een **bepaald patroon** dat het best aansluit bij de vraag. Eenmaal alle kaarten er liggen, gaat de kaartlegger aan de slag.

Er zijn verschillende manieren om **kaarten te leggen**. Dat varieert van het trekken van één kaart tot vele kaarten, afhankelijk van welke legging je doet. Bij alle kaarten is het zo, dat je werkt met een legging, een zogenaamd **'legpatroon'**. Dat is een vaste manier waarop de kaarten gelegd worden, waarbij elke positie een betekenis heeft. Je kan bijvoorbeeld werken met drie kaarten, waarbij de eerste kaart het verleden, de tweede het heden en de derde kaart de toekomst weerspiegelt. Maar er zijn ook grotere leggingen, zoals het **Keltisch kruis, de Zodiac Spread en de Grand Tableau Lenormand**, waarbij je alle kaarten van het spel legt en dus heel wat aspecten kan bekijken, zoals het financiële plaatje, de liefde, gezondheid, huis, enz. Er zijn ontelbare variaties en je kan diverse werkboeken vinden waar een scala van leggingen in is opgenomen.

Of je nu werkt met Tarotkaarten, Lenormandkaarten of andere, de werkwijze is niet zo verschillend. De handelingen zijn min of meer dezelfde. Er zijn tal van manieren om ze te leggen en te interpreteren, maar het verschil zit hem voornamelijk in de tekeningen en de betekenissen die de tekeningen in zich dragen.

Afbeelding: (links) voorbeeld van een Lenormand Grand Tableau Spread (alle 36 Lenormand kaarten). Rechts: voorbeeld van een Keltisch Kruis Tarot Reading

Uitkomst

Wanneer je voor een kaart kiest, dan geeft deze onbewust een innerlijk beeld van jouw persoonlijke zelf door of toont hij jou een uitwendige ervaring. Soms bevestigt dit beeld wat jij al weet over jezelf of jouw toekomst. Andere keren zal het beeld echter als een complete verrassing

komen.

Hoe is dit mogelijk? Elk mens bezit een natuurlijke intuïtie, vaak aangeduid als ons zesde zintuig, maar velen van ons durven daar nog niet volledig op te vertrouwen. De symbolen en afbeeldingen van tarot kunnen ons helpen om meer vertrouwen te krijgen in deze intuïtie en onze aangeboren vermogens verder te ontwikkelen. Dit kaartspel helpt ons in harmonie te komen met ons innerlijke zelf, waardoor ons dagelijks leven verrijkt wordt.

Kaartleggen kan voor **verschillende doeleinden** worden gebruikt, waaronder:

- **Inzicht en zelfreflectie:** Kaarten kunnen dienen als een spiegel voor je innerlijke wereld, je helpen om gevoelens en gedachten te verkennen.
- **Besluitvorming:** Ze bieden begeleiding bij belangrijke beslissingen, door verschillende mogelijkheden en hun potentiële uitkomsten te belichten.
- **Spirituele groei:** Voor velen is kaartleggen een hulpmiddel om dieper contact te maken met hun intuïtie en spirituele pad.
- **Heling en advies:** Kaarten kunnen troost en advies bieden in moeilijke tijden, door hoop en perspectief te geven.

Soorten kaarten

Lenormandkaarten zijn heel direct en sec. Ze zijn accuraat in het tonen van concrete zaken, en tonen verbanden tussen verleden, heden en toekomst. **De Tarot** toont dan weer meer wat er achter iets speelt, wat er verborgen is, welke aspecten meespelen en een invloed hebben op de huidige situatie van de vraagsteller. Bij elke vorm van kaartleggen werk je vooral met de betekenissen van de kaart en de posities waarop ze zich bevinden. Het grootste verschil zit hem in de afbeeldingen en de betekenissen die daaraan gegeven zijn. De afbeeldingen op tarotkaarten zijn gebaseerd op een mix van **historische, esoterische en culturele invloeden**. Zo vind je symbolen die verwijzen naar christelijke iconografie, astrologie, Kabbala, alchemie, Egyptische goden, mytohistorische figuren enz. Tegenwoordig worden tarotdecks ook beïnvloed door moderne kunst en popcultuur, die eenvoudigere en organische symbolen gebruiken.

Hoeveel variaties er ook bestaan, de oorspronkelijke betekenis van een kaart blijft dus stabiel. Het is wel zo dat de tekeningen zelf wijzigen en dat je een ontelbaar aantal kaartendecks kan vinden. Je kan het zo gek niet bedenken of de kaarten bestaan: de figuren worden vervangen door meer hedendaagse karakters en zijn eigen interpretaties van de oorspronkelijke tekeningen, die soms op zich kunstwerkjes zijn geworden. Er zijn tegenwoordig kaarten in alle groottes, diktes en variaties te verkrijgen. De kaarten zijn dan ook soms echte verzamelobjecten geworden. **De meest frequent gebruikte tarotkaarten** tegenwoordig zijn die van de **Rider Waite Tarot**. Ze worden gezien als 'standaard'

Afbeeldingen: de Rider Waite Tarot (links) en de de evolutie van de kaarten (rechts)

Ook de Lenormand kaarten kan je in steeds meer variaties vinden. Maar omdat deze vooral in onze streek worden gebruikt, is het aanbod beperkter. Toch zijn er een aantal leuke variaties te vinden.

Afbeelding: voorbeeld van verschillende Lenormand kaartdecks

Je kan zelfs **verschillende kaartmethodes met elkaar combineren** indien je wil. Dat zie je meer en meer gebeuren. Het ligt nog altijd gevoelig dat je je niet bij één soort kaarten houdt en bijvoorbeeld een tarotlegging beëindigt met een orakelkaart. Maar je ziet dat meer en meer veranderen en diverse methodes worden samen gebruikt.

Standaard speelkaarten

Cartomantie met behulp van standaard speelkaarten was de meest populaire vorm van het verstrekken van waarzeggerij kaartlezingen in de 18e, 19e en 20e eeuw. Het standaard kaartspel van 52 kaarten wordt vaak aangevuld met jokers of zelfs met de blanco kaart die in veel verpakte kaartspellen te vinden is. In Frankrijk wordt het *32-kaarten piquet stripped deck* het meest gebruikt bij cartomantische lezingen, hoewel het kaartspel van 52 kaarten ook kan worden gebruikt. (Een piquet deck kan een deck van 52 kaarten zijn waarbij alle 2's tot en met de 6's zijn verwijderd. Dit laat alle 7's tot en met de 10's, de plaatjes en de azen over.)

Lenormand kaarten

Lenormand kaarten zijn vernoemd naar de beroemde Franse waarzegster **Marie Anne Adelaide Lenormand (1772-1843)**. Lenormand was een raadgever van invloedrijke figuren zoals Napoleon en Josephine de Beauharnais. Ze zijn bijzonder populair in België. Deze kaarten, met hun eenvoudige maar krachtige symbolen, worden vaak gebruikt door Belgische kaartlezers om gedetailleerde en specifieke inzichten te bieden. De Lenormand traditie heeft zich diep geworteld in de Belgische volkscultuur en wordt van generatie op generatie doorgegeven.

De Lenormand kaarten bestaan uit **36 kaarten**, elk met duidelijke symbolen zoals de Ruiter, de Slang en de Lelie. Deze kaarten zijn ontworpen om eenvoudig en direct te zijn, en ze worden vaak gebruikt voor specifieke vragen en gedetailleerde lezingen. Fun fact: Mlle Lenormand heeft zelf nooit met de Lenormand kaarten gewerkt. Zij gebruikte normale speelkaarten. De eerste Lenormand-kaarten, zoals we die nu kennen, werden niet door Madame Lenormand zelf gemaakt, maar werden geïnspireerd door haar werk en reputatie als waarzegster

Ontstaan van de Lenormand-kaarten:

- **Het Lenormand-deck:** Het eerste Lenormand-deck dat algemeen bekend werd, is het "**Petit Lenormand**"-deck. Dit kaartspel werd ontwikkeld en uitgegeven na de dood van Madame Lenormand, waarschijnlijk in de jaren 1840, en was gebaseerd op een ander kaartspel genaamd "*Das Spiel der Hoffnung*" (Het Spel van de Hoop), dat in 1799 door Johann Kaspar Hechtel, een Duitse uitgever en spelontwerper, werd uitgebracht. Het originele spel had niets te maken met waarzeggerij; het was een **gezelschapsspel**.
- **Publicatie van de kaarten:** Na de dood van Madame Lenormand begonnen uitgeverijhuizen het spel te heruitgeven onder haar naam om te profiteren van haar bekendheid. De eerste sets Lenormand-kaarten zoals we die nu kennen, verschenen dus in de jaren na haar

dood, met specifieke symbolen die later met waarzeggerij geassocieerd zouden worden.

Tarotkaarten

In Engelstalige landen is de meest voorkomende vorm van cartomantie over het algemeen tarotkaartlezen. Tarotkaarten worden in deze landen bijna uitsluitend voor dit doel gebruikt. Tarotkaarten hebben een diepere en complexere geschiedenis die teruggaat tot de 15e eeuw. Het standaard Tarotdeck bestaat uit **78 kaarten**, verdeeld in de **Grote Arcana** (22 kaarten) en de **Kleine Arcana** (56 kaarten). De Grote Arcana vertegenwoordigt grote levenslessen en spirituele thema's, terwijl de Kleine Arcana de dagelijkse ervaringen en uitdagingen symboliseert.

Het is een van de (populairste) systemen die gebruikt kan worden om de toekomst mee te voorspellen. **De geschiedenis** van de Tarot-symboliek is gehuld in mysterie. Sommige van de symbolen zijn vermoedelijk afkomstig uit China, India of Egypte. Tarotkaarten doken in de 15^e eeuw op in Spanje, Italië en Frankrijk. Pas later, in de 18e en 19e eeuw, begonnen esoterische denkers en mystici de Tarot te beschouwen als een instrument voor waarzeggerij en spirituele inzichten. In deze context werden associaties gemaakt met verschillende oude culturen en tradities, waaronder Egypte.

Hoewel niemand het precies kan zeggen, of kan bewijzen, wordt aangenomen dat het Tarot-deck meer dan 500 jaar oud is. De archetypische wortels die het spel bevat zouden zelfs nog verder (bijna 2000 jaar) terug gaan in de tijd. Waarvoor het kaartspel officieel is bedacht, bron van wijsheid of spel voor vermaak, dat is een discussie die al jaren gevoerd wordt. Dat gezegd hebbende, is Tarot een opslagplaats geworden van oude wijsheid en levens inzichten.

Hoewel de Tarotkaarten zelf niet rechtstreeks uit het oude Egypte stammen, bevatten sommige moderne Tarot-decks, zoals het Thoth-deck, Egyptische symbolen, goden en mythologische elementen. Dit maakt deel uit van een bredere esoterische traditie die probeert oude wijsheid en mystiek in te bedden in de symboliek van de Tarot.

De tekeningen op tarotkaarten zijn rijk aan symboliek en worden vaak afgebeeld in een stijl die verwijst naar archetypen, mythologie en het esoterische. Er zijn 78 kaarten in een tarotdeck, verdeeld in de Grote en Kleine Arcana. Elke kaart heeft een specifieke afbeelding die vaak een diepere betekenis en symboliek draagt.

1. De Grote Arcana (22 kaarten) Deze kaarten zijn de belangrijkste en representeren grote levenslessen, spirituele fasen of transformaties. Elke kaart heeft een specifieke afbeelding met een dieperliggende symboliek. Bijvoorbeeld:

- **De Dwaas (0 of 22):** Een jong persoon met een kleine tas, die een hond volgt, wat de onschuld en het begin van een reis symboliseert.
- **De Magiër (I):** Een figuur met gereedschappen van de vier elementen (staf, zwaard, kelk, munt), wat duidt op manifestatie en kracht.
- **De Hogepriesteres (II):** Een vrouw zittend tussen twee pilaren, wat geheimen, wijsheid en intuïtie vertegenwoordigt.
- **De Ster (XVII):** Een vrouw die water over een rivier stort, met sterren boven haar, wat hoop, genezing en verbinding met het universum symboliseert.

Elke kaart is rijk aan symbolen zoals dieren, landschappen, astrologische en numerologische elementen, die elk hun eigen betekenis hebben.

2. De Kleine Arcana (56 kaarten) De Kleine Arcana bevat 56 kaarten die verdeeld zijn over vier 'huizen' of 'elementen':

- **Staven (Wands):** Geassocieerd met het element vuur, creativiteit, ambitie en actie.
- **Bekers (Cups):** Geassocieerd met het element water, emoties, relaties en intuïtie.
- **Zwaarden (Swords):** Geassocieerd met het element lucht, intellect, conflict en communicatie.
- **Munten (Pentacles):** Geassocieerd met het element aarde, materie, rijkdom en fysieke wereld.

Deze kaarten zijn verdeeld in vier series:

- **Boeren (Page), Ridders (Knight), Koningen (King) en Koninginnen (Queen).**
- **Tien nummers** (van Ace tot 10) die de stadia en dynamiek binnen de elementen symboliseren. Bijvoorbeeld de **Tien van Zwaarden** toont vaak een figuur met tien zwaarden in de rug, wat het einde van een cyclus of pijn symboliseert.

Orakelkaarten

Orakelkaarten zijn spirituele kaarten die worden gebruikt voor **persoonlijke reflectie, begeleiding, en inzicht**. Ze zijn vergelijkbaar met tarotkaarten, maar hebben vaak een eenvoudiger opzet en een bredere scala aan thema's. Elke kaart in een orakelkaartenset bevat meestal een afbeelding en een boodschap of affirmatie die bedoeld is om de gebruiker inspiratie, advies, of een bepaalde vorm van begeleiding te bieden.

In tegenstelling tot tarot, dat een vast systeem van 78 kaarten volgt met specifieke betekenissen en symboliek, zijn orakelkaarten veel gevarieerder. De inhoud en de thema's van een orakelkaarten set kunnen sterk variëren, afhankelijk van de intentie van de maker. Sommige sets richten zich bijvoorbeeld op engelen, dieren, chakra's, of elementen uit de natuur, terwijl andere meer abstracte of spirituele thema's hebben.

Het gebruik van orakelkaarten is meestal **intuïtief**. Gebruikers stellen een vraag of houden een bepaalde situatie in gedachten, trekken een kaart (of meerdere kaarten), en interpreteren de boodschap in relatie tot hun leven of vraagstelling. Het doel is vaak om inzicht te verkrijgen, een ander perspectief te ontdekken, of bevestiging te vinden in een bepaalde situatie.

Zigeunerkaarten

Zigeunerkaarten, ook wel bekend als *Zigeuner Wahrsagekarten* of zigeuner waarzegkaarten, zijn een set waarzegkaarten die oorspronkelijk afkomstig zijn uit Midden-Europa. Deze kaarten worden gebruikt voor het voorspellen van de toekomst, net zoals tarot- of orakelkaarten, maar ze hebben hun eigen unieke kenmerken en symboliek.

Een standaard set zigeunerkaarten bevat meestal **36 kaarten**, elk met een eenvoudig, vaak ouderwets ogend, ontwerp en een duidelijke afbeelding die een specifiek thema of concept vertegenwoordigt, zoals "Liefde," "Geld," "Reis," of "Ziekte." De afbeeldingen zijn direct en zonder de complexe symboliek die je vaak in tarotkaarten vindt, wat de zigeunerkaarten toegankelijk maakt voor beginners en mensen die snel een duidelijke boodschap willen.

Zigeunerkaarten worden traditioneel geassocieerd met de Romani-cultuur, hoewel hun oorsprong en gebruik zich hebben verspreid en losstaan van specifieke culturele praktijken. Bij het leggen van de kaarten wordt vaak een vraag gesteld of een situatie in gedachten gehouden, waarna de kaarten worden getrokken en geïnterpreteerd. De betekenissen van de kaarten kunnen zowel positief als negatief zijn, afhankelijk van de context van de vraag en de posities van de kaarten.

Ze worden vaak in kleine groepen of rijen gelegd, en de interpretatie is vaak gebaseerd op de onderlinge relatie tussen de kaarten. Door hun eenvoud en directe benadering zijn zigeunerkaarten een populair hulpmiddel voor mensen die op zoek zijn naar snelle en duidelijke antwoorden op hun vragen.

Bekende kaartleggers in België

1. Madame Soleil: In de jaren 1960 en 1970 was Madame Soleil een zeer bekende waarzegster in België en Frankrijk. Ze werd vaak geassocieerd met tarot en astrologie en verscheen regelmatig op de radio en televisie.
2. Madame Lenormand: Hoewel ze van Franse afkomst is, had haar invloed zich ook verspreid naar België. Marie Anne Lenormand was een beroemde Franse kaartlegger en waarzegster uit de 18e en 19e eeuw, bekend om haar nauwkeurige voorspellingen en populaire Lenormand-kaarten, die nog steeds veel gebruikt worden.

Populariteit

Kaartleggen is de laatste decennia niet zo populair geweest. Het bestond wel, maar het werd 'niet geloofd'. Tegenwoordig merk je echter dat er een nieuwe tendens is, waarbij mensen opnieuw meer openstaan voor spiritualiteit en toleranter zijn tegenover het mysterieuze en

mystieke. Ze zoeken meer antwoorden en consulteren hierbij ook meer en meer kaartleggers.

Waarom doe ik deze praktijk (graag)?

“Er zijn diverse redenen. Ten eerste kan ik er mensen mee helpen en hen inzichten verschaffen via de kaarten over zichzelf. Dingen die ze diep vanbinnen wel weten, en die ik zie in de kaarten. Het is soms dat extra zetje dat ze nodig hebben om een besluit te nemen, of om hun eigen inderde in de situatie onder ogen te komen. Ten tweede is kaartleggen voor mij ook iets als een puzzel, iets wat je moet ontrafelen, waarbij je verbanden moet leggen. Iedereen kan in principe een dek kaarten kopen en via de omschrijvingen al heel wat te weten komen over zichzelf. Maar wanneer je dieper in de symboliek van de kaarten duikt, zal je zien dat er veel meer mogelijk is. Dat is vooral zo bij de Lenormand kaarten, waarbij je kaarten kan optellen, en waar honderden kaartcombinaties mogelijk zijn. Ook de speelkleuren zijn van belang, de spiegelkaarten, enz. Bij kaartleggen komt het vooral neer op intuïtie, wat je doorkrijgt bij een lezing. Je neemt als het ware de energie van die persoon over. Is het telepathie? Wie zal het zeggen. In elk geval is het soms ongelooflijk hoe precies en accuraat de kaarten kunnen zijn.”

INZENDER

Yvienne Hoorne
<http://www.yvienne.be>

THEMA

Vertellen en taalgebruik

TREFWOORD

#ritueel #sociaal gebruik